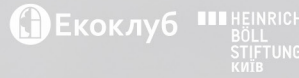


Аналіз врахування зобов'язань органів місцевого самоврядування у сфері змін клімату в Національному внеску в Паризьку угоду



У 2015 році 196 країн об'єдналися в рамках Паризької угоди для переходу до сталого розвитку з тим, щоб обмежити потепління на 1,5-2°C. У Паризькій угоді Сторони також домовилися збільшити здатність адаптуватися до наслідків зміни клімату та забезпечити відповідність фінансових потоків для скорочення викидів парникових газів.

Основою Паризької угоди є національно визначені внески (НВВ) та досягнення цих довгострокових цілей. НВВ декларують наміри кожної країни зі зменшення національних викидів та адаптації до наслідків зміни клімату. Іншими словами, Паризька угода вимагає від кожної країни окреслити та повідомити про свої кліматичні дії після 2020 року. Спільно ці кліматичні дії визначають, чи глобальні цілі Паризької угоди будуть досягнуті. НВВ відображають прагнення країни до скорочення викидів, базуючись на її внутрішніх обставинах та можливостях. Наявність амбітних НВВ одних країн не лише означає зменшення викидів, а й дозволяє іншим Сторонам брати вищі зобов'язання.

Угода мерів є рухом для заохочення місцевих та регіональних органів влади доб-

ровільно брати на себе зобов'язання щодо підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії у своїх громадах для скорочення викидів парникових газів. Підписанти Угоди прагнуть виконати та навіть перевищити скорочення викидів CO₂ на 20 % до 2020 року та 40 % до 2030 року. Вони також зобов'язуються подати План дій щодо сталого використання енергії та клімату (ПДСЕР/К). З 1 січня 2019 року Міністерство екології та природних ресурсів є національним координатором Угоди мерів в Україні.

Відповідно до заяви, зробленої Міністром екології України Остапом Семеракком під час міжнародних кліматичних переговорів у м. Катовіце (Польща), Україна перегляне національно визначений внесок і до 2020 року подасть Секретаріату Рамкової конвенції зі змін клімату Організації Об'єднаних Націй (РКЗК ООН) оновлений НВВ. Розрахунки, на основі яких визначений поточний НВВ, не опубліковані і нам не відомо, чи він враховує зобов'язання громад зі скорочення викидів. Поточні зобов'язання України зі скорочення викидів насправді передбачають їх збільшення порівняно з поточним рівнем.

У рамках Угоди Мерів¹ в Україні 181 орган місцевого самоврядування має кліматичні зобов'язання. 82 із них подали ПДСЕР/ПДСЕРК. На іншому інформаційному ресурсі Угоди Мерів² міститься

інформація про 173 підписанта, що мають кліматичні зобов'язання. 73 із них подали ПДСЕР/ПДСЕРК. У своєму дослідженні ми користувалися інформаційним ресурсом з більшою кількістю підписантів.

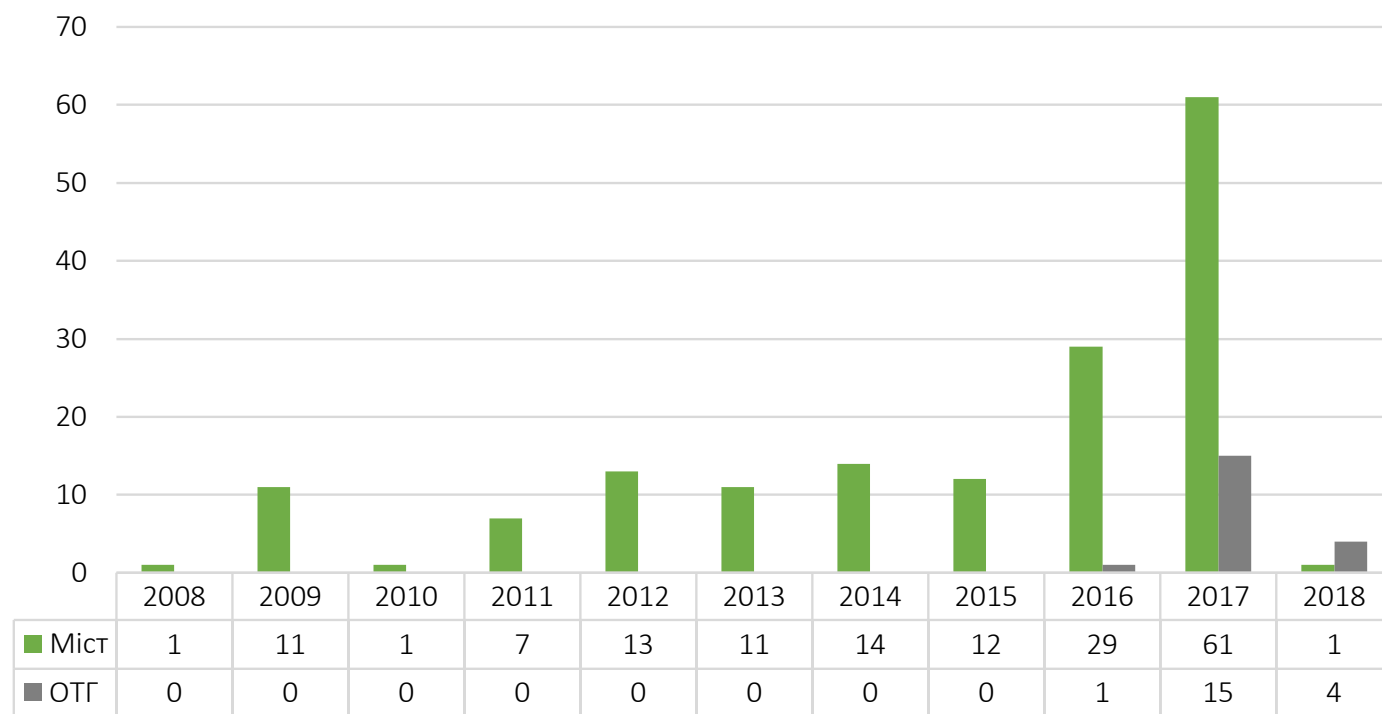


Рис. 1 Динаміка приєднання підписантів до Угоди Мерів. Одиниці виміру: кількість підписантів.

Джерело: дані сайту <http://www.uhodameriv.eu>

Кліматичні зобов'язання підписантів складаються з компонентів:

- скорочення викидів;
- енергоефективність;
- ВДЕ;
- фінансування проектів.

За вихідні дані дослідження були взяті:

- викиди парникових газів у базовий рік (українські підписанти мають базові роки у проміжку з 2000 по 2016 р.);
- сектори, що були враховані містом під час розрахунку викидів у базовий рік;
- планове скорочення викидів у порівнянні з базовим роком (від 2,96 % до 60,24 %);

- період реалізації ПДСЕР/ПДСЕРК (середній період реалізації 6 років).

Під час аналізу ПДСЕР/ПДСЕРК як джерело інформації використано сайт Угоди мерів, а також сайти відповідних міських рад. Нам не вдалося виявити на цих інформаційних ресурсах ПДСЕР/ПДСЕРК наступних міст: Біляївка, Бурштин, Фастів, Кам'янець-Подільський, Хотин, Вараш (Кузнецовськ), Музиківська ОТГ, Мирноград, Щасливцеве, Сновськ (Щорс), Верхньодніпровськ, Запоріжжя, Золочів. Одночасно з цим проаналізовані ПДСЕР/ПДСЕРК Покровська, Києва, Павлограда, Балтської ОТГ, Ужгорода, Зба-

1 Список підписантів України станом на 23.11.2018. URL: http://bit.ly/SGN_1

2 Список підписантів України станом на 23.11.2018. URL: http://bit.ly/SGN_2

ража та Баранівської ОТГ, дані про які відсутні на сайтах Угоди мерів.

Для кожного з аналізованих міст-підписантів було розраховане лінійне рівняння скорочення викидів на основі даних про викиди у базовий рік та взяті зобов'язання. За отриманими рівняннями були спрогнозовані викиди підписантів у 2020 році.



Рис. 2 Частка викидів парникових газів, що включені у плани дій підписантів Угоди мерів, у національних викидах за 2016 рік. Одиниці виміру: Мт CO₂екв/рік.

Викиди України з LULUCF³ (землекористування, змін землекористування та лісового господарства) у 2016 році склали 321 100 000 тонн. Загальні викиди у 2016 році всіх аналізованих міст склали 53 364 653,42 тонн CO₂, або 17 %. Планові викиди підписантів у 2020 році мають скласти 48 782 370,00 тонн CO₂.

У період з 2010 по 2016 роки викиди у містах скоротилися з 60,2 Мт до 53,4 Мт. Це співвідношення представлено на *рисунку 3* на наступній сторінці.

Відповідно до Керівництва 1⁴, аналіз базового стану споживання енергії та викидів парникових газів має бути обов'язково проведено в 4-х секторах економіки:

- бюджетні установи;
- третинний сектор (сфера обслуговування);
- житловий сектор;
- місцевий транспорт (муніципальний, громадський, комерційний та приватний).

При цьому заходи з досягнення економії енергії мають бути заплановані для щонайменше 3-х секторів із вищезгаданих. Однак Керівництво 1 рекомендує включити якомога більше секторів економіки, у яких здійснюються заходи зі скорочення викидів. Серед них:

- місцеві і центральні системи теплопостачання, очисні споруди (якщо такі є);
- вуличне освітлення;
- місцеве виробництво енергії;
- планування землекористування;
- промисловість (якщо є на території);
- державні закупівлі товарів і послуг;
- робота з громадянами та зацікавленими сторонами.

Секторами, які найчастіше включаються до базового кадастру викидів (далі – БКВ) є бюджетний сектор, житловий сектор та транспортний сектор.

3 Annual National Inventory Report for Submission under the United Nations Framework Convention on Climate Change and the Kyoto Protocol. Kyiv, 2018. Page 56. Дата звернення 15.01.2019.
URL: http://bit.ly/ANIRSCC_2018

4 Как разработать «План действий по устойчивому энергетическому развитию» (ПДУЭР) в городах Восточного партнерства и Центральной Азии – руководство часть I. Дата звернення 15.01.2019.
URL: http://bit.ly/Guideline_1

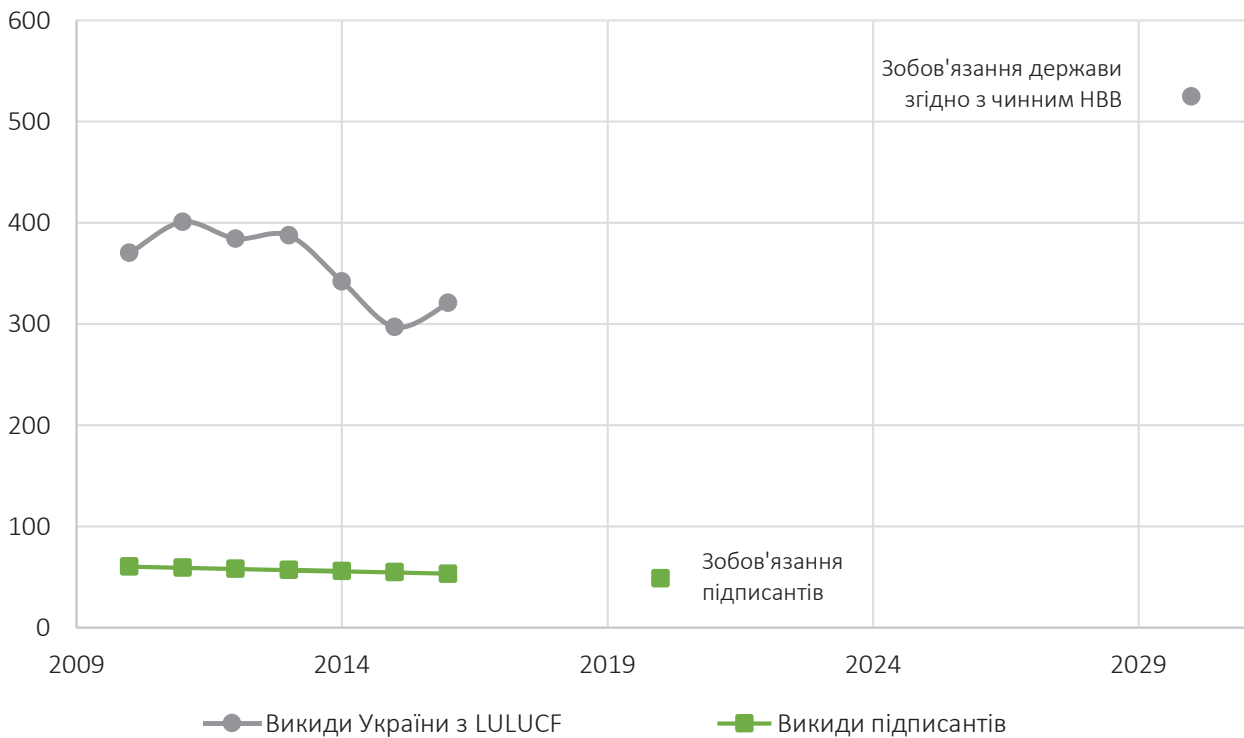


Рис. 3 Викиди парникових газів. Одиниці виміру: Мт CO₂екв/рік.

Транспортний сектор складається з трьох підсекторів: муніципальний транспорт, громадський транспорт, приватний та комерційний транспорт. У цій дослідженні дані по транспортному сектору вважаються наявними у випадку їх вказання хоча б по одному підсектору.

Загалом проаналізовано 80 міст, що мають інформацію про включені до БКВ сектори (рис. 4). На основі методології розробки ПДСЕР, представленої на сайті Угоди Мерів, нами було розраховано викиди парникових газів на одного жителя міста (рис. 5).

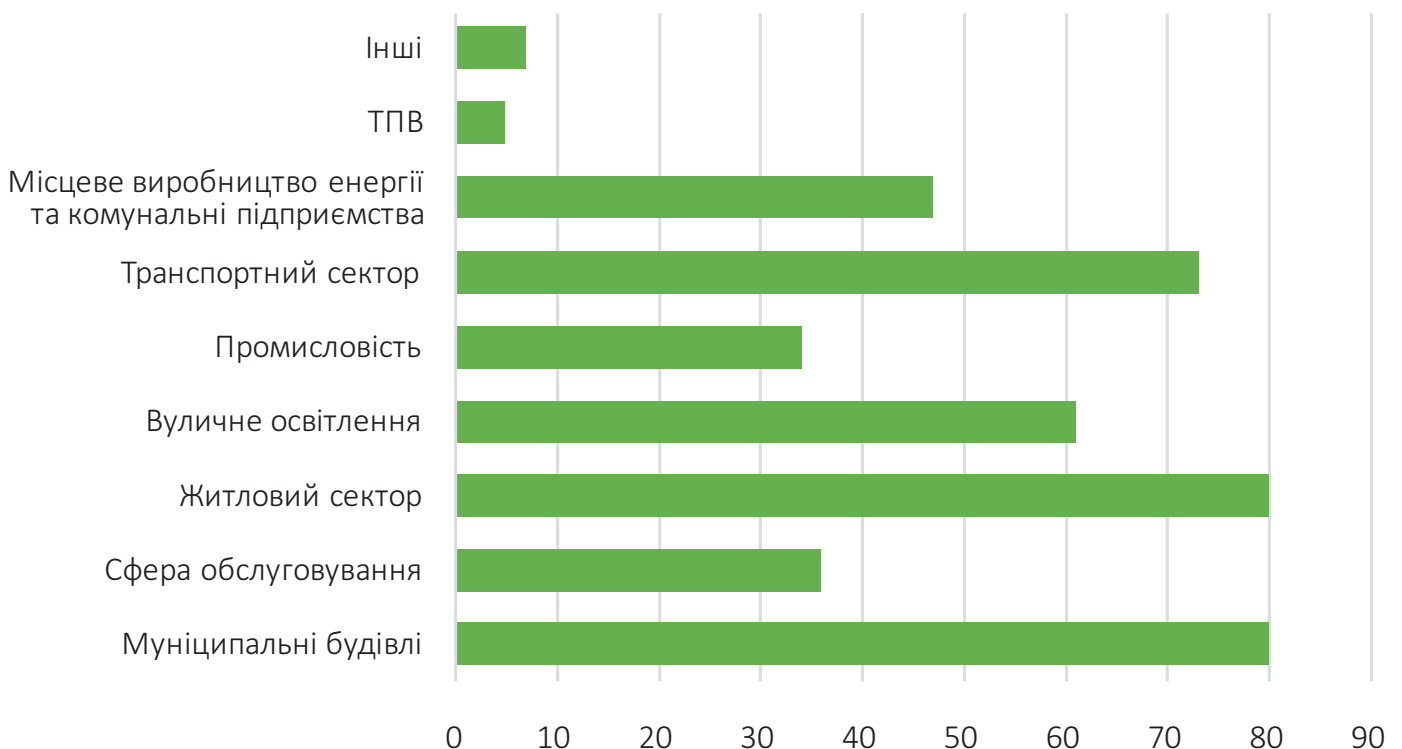


Рис. 4 Кількість підписантів, у планах яких відображено відповідні сектори.

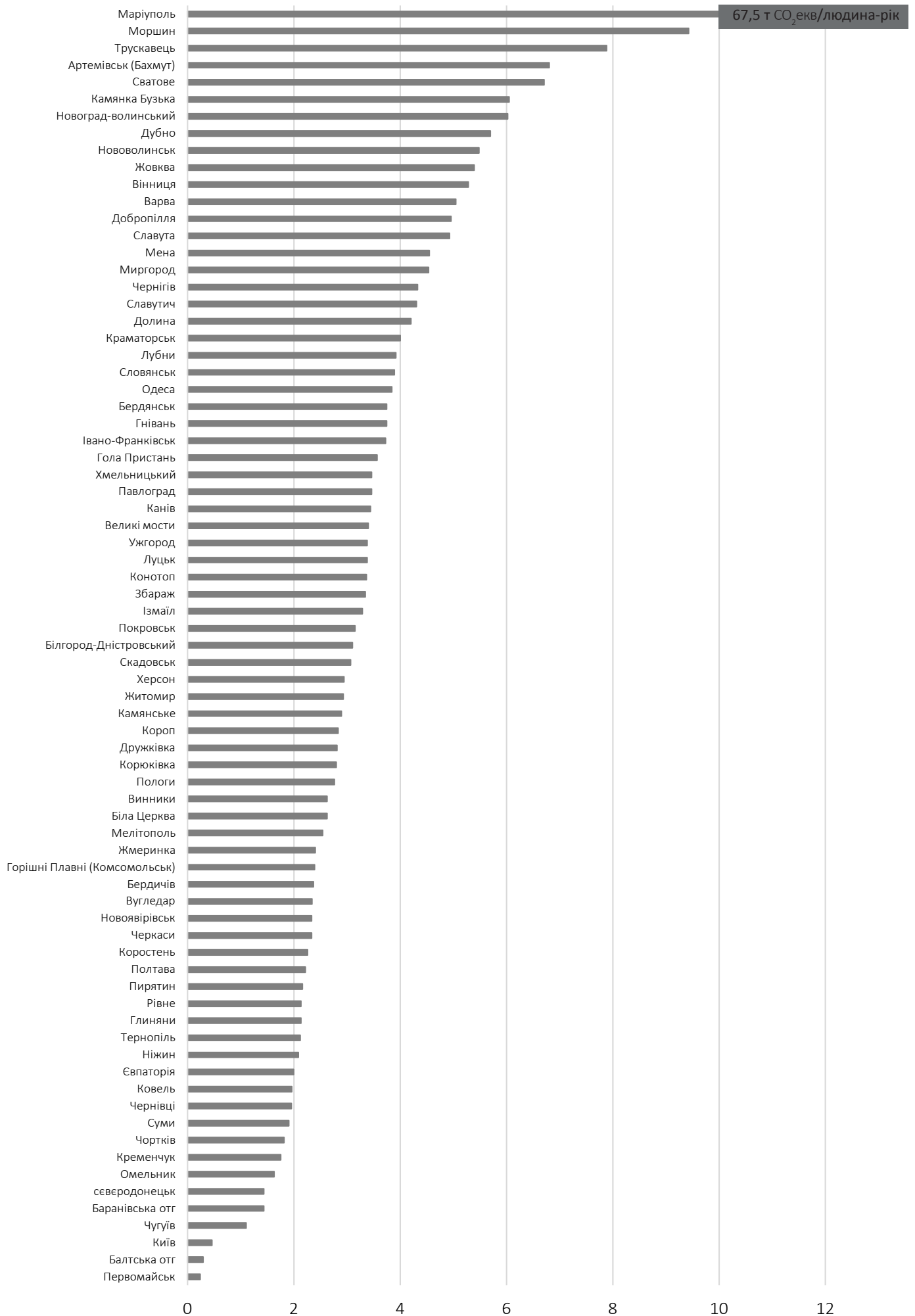


Рис. 5 Питомі викиди підписантів Угоди мерів. Одиниці виміру: т CO₂екв/людина-рік.

Найбільші питомі викиди на одного жителя у м. Маріуполь – 67,45 тонн. Друге місце посідає м. Моршин із показником 9,43 тонн на одного жителя, а третє – м. Трускавець з показником 7,88 тонн. Найменші викиди мають м. Первомайськ та Балтська ОТГ із показниками 0,24 та 0,30 тонн на жителя відповідно.

Переважає більшість міст та ОТГ (60 із 75 проаналізованих) знаходяться у діапа-

зоні 1-5 тонн викидів на одного жителя включно.

Станом на 01.01.2016 року в Україні налічувалося 42760,5 тис. жителів. Відповідно, викиди у 2016 році на одного жителя склали 7,51 тонн. Загалом у проаналізованих містах проживає 12 836,4 тис. жителів, або 30 % від усього населення країни. Вибір містами секторів, викиди з яких враховувати, обумовлює викиди на 1 мешканця.

Висновки та обговорення

1. Біля 17 % національних викидів парникових газів у 2016 році (враховуючи LULUCF) включено у Плани дій підписантів Угоди мерів. Це означає, що органи місцевого самоврядування мають зобов'язання зі скорочення цієї частки викидів. Сумарне скорочення підписантами становитиме у 2020 році 11 Мт CO₂ екв/рік. Всупереч НВВ, викиди підписантів скорочуються. Тому при підготовці наступного варіанту НВВ України, зобов'язання у рамках Угоди мерів мають бути враховані.

2. З розрахункових даних про питомі викиди на одну особу та про включення секторів у базові кадастри викидів випливає, що Планами дій, у більшості випадків, охоплена порівняно невелика частина викидів муніципалітетів. Органи самоврядування мають можливість не включати у Плани дій промисловість, транспорт та інші категорії. Тому отримані результати розрахунків питомих

викидів не дають можливість оцінювати стан справ у кожному окремому муніципалітеті, а вказують радше на амбітність взятих зобов'язань. Чим більші питомі викиди на одну особу, тим більша частина джерел викидів, включена у БКВ та у План дій.

3. Зважаючи на продовження дії Угоди мерів та на досягнуті результати децентралізації, Мінприроди, як національний координатор Угоди мерів, має здійснювати заходи, спрямовані на:

- посилення спроможностей муніципалітетів у сфері скорочення викидів у секторах, що не підпорядковуються органам самоврядування, передусім промисловість та приватний транспорт;
- заохочення до участі нових підписантів та продовження активної участі чинних включно з допомогою у підготовці ПДСЕРК;
- проведення аналізу виконання чинних Планів дій.



Екоклуб

**HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
КИЇВ**

Публікацію видано за підтримки Фонду ім. Гайріха Бьолля в Україні, 2019 р.

Громадська організація "Екоклуб"
Адреса: 33001 м. Рівне,
вул. П. Могили 28, оф.35
Тел./факс: +38 (0362) 26 78 91
E-mail: office@ecoclubrivne.org

Долучайтесь!
[https://www.facebook.com/
ecoclubrivne.org/](https://www.facebook.com/ecoclubrivne.org/)
www.ecoclubrivne.org